

D E K R E T

z dnia 8 marca 1946 r.

o majątkach opuszczonych i poniemieckich.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Dział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Wszelki majątek (ruchomy i nieruchomy) osób, które w związku z wojną

rozpoczętą 1 września 1939 r. utraciły jego posiadanie, a następnie go nie odzyskały, jest majątkiem opuszczonym w rozumieniu niniejszego dekretu.

2. Uważa się również za opuszczony majątek (ruchomy i nieruchomy), będący w posiadaniu osób trzecich na podstawie umowy, zawartej z właścicielem, jego prawnymi następcami, osobami prawa ich reprezentującymi lub

działającymi w interesie tych osób, jeżeli umowa ta miała na celu uchronienie tego majątku od utraty w związku z wojną lub okupacją.

3. Przepis ust. 2 stosuje się także do wszystkich przypadków, gdy posiadacz majątku wywodzi swe prawa od osób, które w kolejnym następstwie opierają swe prawa na pierwotnej umowie, określonej w ust. 2.

4. Nie uważa się za majątek opuszczony praw najmu pomieszczeń i budynków, chyba że stanowią część składową istniejących przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych.

Art. 2. 1. Z mocy samego prawa przechodzi na własność Skarbu Państwa wszelki majątek:

- a) Rzeszy Niemieckiej i byłego Wolnego Miasta Gdańska,
- b) obywateli Rzeszy Niemieckiej i byłego Wolnego Miasta Gdańska z wyjątkiem osób narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej,
- c) niemieckich i gdańskich osób prawnych z wyłączeniem osób prawnych prawa publicznego,
- d) spółek kontrolowanych przez obywateli niemieckich lub gdańskich albo przez administrację niemiecką lub gdańską,
- e) osób zbiegłych do nieprzyjaciela.

2. Przepisu ustępu poprzedzającego nie stosuje się do niezbędnych przedmiotów osobistego użytku, należących do osób, wymienionych pod lit. b) i e).

3. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z właściwymi ministrami ustali w rozporządzeniu, jakie osoby i spółki oraz w jakim postępowaniu uznane będą za podlegające przepisowi ust. 1 lit. b), c), d), e).

4. Majątek niemieckich i gdańskich osób prawnych prawa publicznego (ust. 1 lit. c) przechodzi z mocy samego prawa na własność odpowiednich polskich osób prawnych. W braku takich osób lub w razie zbiegu zainteresowań kilku osób prawnych uchwała Rady Ministrów oznaczy osobę prawną, na własność której ma przejść majątek.

5. Z mocy przepisu niniejszego artykułu nie przechodzi na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego majątek określony w ust. 1:

- a) który został zajęty lub skonfiskowany przez b. władze okupacyjne, chyba że majątek ten stanowią przedmiotem własności Skarbu Państwa lub wspomnianych osób prawnych, albo zajęcie lub konfiskata dotyczyły mienia osób lub spółek, wskazanych w ust. 1 i 4,

- b) którego wyzbycie się na rzecz osób i spółek, wymienionych w ust. 1 i 4, nastąpiło po dniu 1 września 1939 r. pod wpływem groźby, uprawniającej właściciela, zbywającego majątek do uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia woli.

Majątek, o którym mowa w ustępie niniejszym, uważa się za opuszczony, jeżeli podpada pod przepis art. 1.

6. Przejście na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego nieruchomości i wszelkich praw hipotekowanych z mocy przepisów niniejszego dekretu podlega ujawnieniu w księgach hipotecznych (gruntowych) na wniosek właściwego okręgowego urzędu likwidacyjnego.

7. Wierzytelności pieniężne i inne prawa należne osobom i spółkom, których majątek z mocy ust. 1 przechodzi na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego, uznaje się za zajęte na rzecz Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego z mocy samego prawa.

Art. 3. 1. Nieważne są wszelkie czynności lub akty prawne zdziałane w odniesieniu do majątku opuszczonego z władzami okupacyjnymi albo instytucjami lub osobami, działającymi z ramienia tych władz albo w porozumieniu z nimi, jak również umowy, określone w art. 1 ust. 2 i 3.

2. Nieważne są wszelkie czynności lub akty prawne zdziałane w odniesieniu do majątków wymienionych w art. 2. ust. 1 i 4 oraz w odniesieniu do majątków opuszczonych celem zapobieżenia ich przejściu na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego lub objęciu ich przez okręgowy urząd likwidacyjny.

Art. 4. 1. Nabywca majątku opuszczonego lub przechodzącego na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego na mocy art. 2 ust. 1 i 4 jest posiadaczem złej wiary, jeśli nabycie majątku nastąpiło na mocy czynności lub aktów prawnych, które na podstawie art. 3 są uznane za nieważne z wyjątkiem umów oznaczonych w art. 1 ust. 2 lub 3. Jest posiadaczem złej wiary również wówczas, gdy tytuł swój wywodzi od osoby wpisanej do ksiąg hipotecznych, jeżeli osoba ta nabyła majątek na mocy czynności lub aktów prawnych uznanych stosownie do przepisów art. 3 za nieważne z wyjątkiem umów, określonych w art. 1 ust. 2 i 3.

2. Posiadacz złej wiary nie ma prawa żądania zwrotu dokonanych przez siebie nakładów, choćby przez to wartość majątku wzrosła oraz można od niego poszukiwać dochodów za cały czas posiadania majątku.

Art. 5. 1. Państwo, przedsiębiorstwa i instytucje państwowe, osoby prawne prawa publicznego, instytucje spółdzielcze, społeczne i przedsiębiorstwa użyteczności publicznej oraz posiadacze majątków oddanych im w posiadanie przez władze państwowe mają prawo żądania równowartości dokonanych przez nich nakładów, a Państwo, przedsiębiorstwa i instytucje państwowe oraz osoby prawne prawa publicznego także i równowartości nakładów dokonanych przez b. władze okupacyjne lub przez osoby i spółki, wymienione w przepisie art. 2 ust. 1 i 4, których mienie przechodzi z mocy prawa na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego, we wszystkich tych przypadkach jednak tylko do wysokości wzrostu wartości majątku w chwili zwrotu. Z wartości nakładów należy potrącić dochody oraz inne korzyści, osiągnięte w czasie posiadania.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób, które posiadały majątek na zasadzie umów, wymienionych w art. 1 ust. 2 i 3, lecz tylko co do nakładów przez nie poczynionych.

3. W celu zabezpieczenia należności z tytułu dokonanych nakładów Państwo oraz instytucje, wymienione w ust. 1, uprawnione są do wniesienia ostrzeżenia hipotecznego (adnotacji) do wysokości poczynionych nakładów. Wykaz należności za nakłady, zaświadczony przez okręgowy urząd likwidacyjny, stanowi tytuł do wpisania ostrzeżenia (adnotacji) w księdze hipotecznej (gruntowej).

Art. 6. 1. Nakłady, dokonane w nieruchomościach lub przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych przez b. władze okupacyjne oraz przez osoby i spółki, wymienione w przepisie art. 2 ust. 1 i 4, których majątek przechodzi z mocy prawa na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego tudzież nakłady, dokonane przez polskie władze, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe oraz przez osoby prawne polskiego prawa publicznego, instytucje społeczne, przedsiębiorstwa użyteczności publicznej i przez posiadaczy majątków, oddanych im w posiadanie przez władze państwowe, nie podlegają wydaniu osobie uprawnionej do przywrócenia posiadania majątku głównego, jeżeli nakłady te dadzą się dogodnie oddzielić od majątku głównego bez uszkodzenia nakładów lub majątku.

2. Za nakłady w rozumieniu ust. 1 uważa się w szczególności wszelkie substancje majątkowe, nie wyłączając towarów, nawet zakupionych z funduszków właściciela przedsiębiorstwa, oraz wszelkie połączenia i przekształcenia majątku.

3. Jeżeli nakłady przewyższają wartość majątku w stosunku do jego wartości w chwili

utraty posiadania, Skarb Państwa, przedsiębiorstwa i instytucje lub osoby prawne prawa publicznego mają prawo zamiast żądania równowartości nakładów wykupić majątek główny od jego właściciela. W braku porozumienia co do warunków wykupu warunki te ustali komisja szacunkowa, której skład, postępowanie przed nią oraz zasady ustalenia szacunku i innych warunków wykupu określi Prezes Rady Ministrów w rozporządzeniu wydanym w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Sprawiedliwości.

4. Orzeczenie komisji co do warunków wykupu nie ulega zaskarżeniu w trybie administracyjnym. Jeżeli strona nie zgadza się na te warunki, może w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia jej tego orzeczenia żądać ustalenia warunków wykupu w trybie postępowania nie-spornego przez sąd grodzki miejsca położenia majątku.

5. Straty wynikłe wskutek utraty posiadania nie mogą być potrącane z nakładów.

Dział II.

Urzędy Likwidacyjne.

Art 7. 1. Tworzy się Główny Urząd Likwidacyjny i okręgowe urzędy likwidacyjne.

2. Właściwość miejscowa okręgowego urzędu likwidacyjnego rozciąga się na obszar województwa. Prezes Rady Ministrów może w drodze rozporządzenia zmieniać granice miejscowej właściwości okręgowych urzędów likwidacyjnych.

3. Do zakresu działania urzędów likwidacyjnych należy:

- a) zabezpieczanie majątków opuszczonych do czasu objęcia ich w zarząd przez właściwe ze względu na rodzaj majątku władze,
- b) kontrola i sporządzanie inwentarza takich majątków,
- c) oddawanie w najem lub dzierżawę majątków opuszczonych, przez znaczonych do tego przez władze, właściwe ze względu na rodzaj majątku,
- d) przedsięwzięcie czynności, wymienionych pod lit. a)—c), co do majątków, przechodzących na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego (art. 2 ust. 1 i 4),
- e) sprzedaż ruchomości w przypadku, gdy zachodzi niebezpieczeństwo niszczenia ich substancji lub gdy koszty ich przechowania są niewspółmiernie wysokie w stosunku do ich wartości.

4. Urzędy likwidacyjne są ponadto powołane do sprawowania innych czynności, zleco-

nych im przepisami niniejszego dekretu lub rozporządzeń wydanych na jego podstawie.

Art. 8. 1. Urzędy likwidacyjne podlegają Prezesowi Rady Ministrów. Na ziemiach odzyskanych okręgowe urzędy likwidacyjne podlegają Ministrowi Ziem Odzyskanych.

2. Główny Urząd Likwidacyjny może występować do Ministra Ziem Odzyskanych z wnioskami zmierzającymi do koordynowania działalności likwidacyjnej na całym obszarze Państwa.

3. Na czele Głównego Urzędu Likwidacyjnego stoi prezes, mianowany przez Prezesa Rady Ministrów. Wiceprezesa mianuje Prezes Rady Ministrów na wniosek prezesa Głównego Urzędu Likwidacyjnego.

4. Na czele okręgowego urzędu likwidacyjnego stoi dyrektor, mianowany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek prezesa Głównego Urzędu Likwidacyjnego.

5. Na ziemiach odzyskanych dyrektorów okręgowych urzędów likwidacyjnych mianuje Minister Ziem Odzyskanych.

Art. 9. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrem Ziem Odzyskanych określi w drodze rozporządzenia organizację urzędów likwidacyjnych oraz ich uprawnienia, w szczególności w zakresie zbywania majątku oraz oddawania go w najem lub dzierżawę (art. 12).

Art. 10. 1. Każda władza państwowa, samorządowa, osoba prawna lub fizyczna, powziawszy wiadomość o majątku, który jest opuszczony lub przechodzi na własność Skarbu Państwa albo osób prawnych prawa publicznego w myśl art. 2 ust. 1 i 4, winna o tym niezwłocznie zawiadomić właściwy okręgowy urząd likwidacyjny.

2. Jeżeli przed objęciem nadzoru przez urząd likwidacyjny zajdzie potrzeba wydania natychmiastowych zarządzeń w celu ochrony majątku, najbliższa władza państwowa lub samorządowa przedsięwzięje niezbędne środki, zawiadamiając o tym niezwłocznie właściwy urząd likwidacyjny.

3. Bliższe szczegóły oraz zakres obowiązków, ciążących na poszczególnych władzach państwowych dla wykonania przepisów ust. 1 i 2, określi w drodze rozporządzenia Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 11. 1. Każdy, kto sprawował z ramienia b. władz okupacyjnych zarząd przymusowy, komisaryczny lub powierniczy, jak również każdy, kto jest w posiadaniu lub sprawuje faktyczny zarząd majątków opuszczonych albo przechodzących na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego

z mocy przepisów niniejszego dekretu, winien niezwłocznie zgłosić te majątki łącznie z wszelkimi rachunkami i dowodami oraz gotowizną, znajdującą się w jego rękach, właściwemu okręgowemu urzędowi likwidacyjnemu.

2. Kto wykracza przeciw przepisowi ust. 1, podlega karze więzienia lub aresztu do lat pięciu i grzywny do 200.000 zł albo jednej z tych kar. Właściwymi do orzekania są sądy okręgowe.

Art. 12. 1. Okręgowy urząd likwidacyjny po skontrolowaniu i przejęciu majątku według inwentarza i bilansu otwarcia, sporządzanego przez władze sprawujące tymczasowy zarząd, przekazuje majątki, przechodzące z mocy art. 2 ust. 1 i 4 na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego, w zarząd właściwym ze względu na rodzaj majątku ministerstwu lub organom samorządu terytorialnego albo organom innych osób prawnych prawa publicznego ze szczególnym uwzględnieniem interesów osadnictwa i repatriacji. Właściwe ministerstwa mogą nadawać te majątki na własność osadnikom i repatriantom, o ile chodzi o ziemie odzyskane w porozumieniu z Ministrem Ziem Odzyskanych. Władze sprawujące tymczasowy zarząd winny przedstawić spis inwentarza okręgowemu urzędowi likwidacyjnemu w ciągu miesiąca, a bilans otwarcia w ciągu 4 miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie niniejszego dekretu.

2. Majątki opuszczone zostaną przekazane w zarząd właściwym ze względu na rodzaj danego majątku ministerstwu lub organom samorządu terytorialnego. Za zgodą właściwego ministra majątki te mogą być ponadto oddawane w bezpośredni zarząd i użytkowanie instytucjom użyteczności publicznej, instytucjom spółdzielczym, społecznym, organizacjom kulturalnym i oświatowym oraz organizacjom pomocy dla grup ludności szczególnie przesładowanych przez Niemców.

3. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu i właściwymi ministrami ustali w drodze rozporządzeń tryb zarządu majątków, wymienionych w ust. 1 i 2, oraz określi warunki przekazywania w zarząd i użytkowanie majątków w myśl ust. 2, sposób i warunki uwzględnienia interesów osadnictwa i repatriacji, w szczególności nadawania majątków osadnikom i repatriantom na własność, warunki dokonywania wpłat (art. 14), a także warunki zbywania lub likwidacji majątków, oddawania ich w najem i dzierżawę oraz oznaczy krąg instytucji i osób uprawnionych do nabywania i otrzymywania w najem lub dzierżawę tych majątków.

4. Przejęcie przez właściwe ministerstwo lub organ samorządu terytorialnego majątków

wymienionych w ust. 2 oraz oddanie ich w zarząd i użytkowanie instytucjom określonym w tymże ustępie, tudzież oddanie tych majątków w najem lub dzierżawę nie narusza wynikających z art. 15, 16 i 17 praw osób, którym ma być przywrócone posiadanie. W razie sprzedaży majątku osobom tym wypłaca się uzyskaną ze sprzedaży cenę.

Art. 13. 1. Koszty nadzoru zabezpieczającego i zarządu majątków opuszczonych obciążają te majątki.

2. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu i właściwymi ministrami ustali w drodze rozporządzenia sposób pokrywania kosztów nadzoru zabezpieczającego i zarządu majątków, których dochody nie wystarczają na ich pokrycie.

3. Pokrycie powstałych niedoborów, wymienionych w ust. 2, nastąpi przy wydaniu majątku osobie uprawnionej albo przy jego sprzedaży lub likwidacji.

Art. 14. Wszelkie wpływy, osiągnięte z zarządzanego majątku opuszczonego po potrąceniu wydatków bieżących, kosztów nadzoru i zarządu oraz równowartości nakładów, należy składać na specjalny rachunek Głównego Urzędu Likwidacyjnego do państwowej instytucji bankowej, wskazanej przez Ministra Skarbu.

Dział III.

Przywrócenie posiadania majątków opuszczonych.

Art. 15. 1. Osobie, która w związku z wojną rozpoczętą 1 września 1939 r. utraciła posiadanie majątku, należy na jej wniosek przywrócić posiadanie tego majątku, jeżeli co do tego nie zachodzą przeszkody z art. 22.

2. Wnioski o przywrócenie posiadania w trybie przewidzianym w niniejszym dekreście można składać do dnia 31 grudnia 1947 r.

Art. 16. 1. Gdy osoba, wymieniona w art. 15, zmarła lub jest nieobecna, przywrócenia posiadania mogą żądać jej krewni w linii prostej (zstępni i wstępni, również dzieci nieślubne), bracia i siostry oraz małżonek. Małżonek może żądać wprowadzenia w posiadanie bez względu na to, czy związek małżeński został zawarty w formie prawem przepisanej.

2. W razie sporu przy zbiegu osób uprawnionych do żądania przywrócenia posiadania stosuje się przepisy prawa cywilnego.

Art. 17. 1. Objęcie w posiadanie majątku oddanego w najem lub dzierżawę w myśl art. 12 może nastąpić dopiero po upływie terminu dzierżawy lub najmu.

2. Dzierżawa lub najem, zawarte na czas dłuższy niż do dnia 31 grudnia 1948 r., mogą być wypowiedziane przez osoby wymienione w art. 15 i 16 jedynie z zachowaniem 6-miesięcznego terminu wypowiedzenia na koniec roku kalendarzowego, jednak nie wcześniej niż na dzień 31 grudnia 1948 r. W razie zaniechania wypowiedzenia przedłuża się dzierżawa lub najem na dotychczasowych warunkach na czas nieoznaczony z zastrzeżeniem, że w umowę wступają osoby wymienione w art. 15 i 16.

3. Czynnosc z tytułu dzierżawy lub najmu przysługuje osobie uprawnionej (art. 15 i 16).

Art. 18. Osobie, której zostanie przywrócone posiadanie majątku opuszczonego w trybie niniejszego dekretu, jeżeli nie jest ona właścicielem tego majątku, służy tylko zarząd i użytkowanie.

Art. 19. Za zgodą okręgowego urzędu likwidacyjnego na wniosek osoby uprawnionej (art. 15) właściwa władza, zarządzająca majątkiem, może przywrócić jej posiadanie majątku.

Art. 20. 1. Do rozpoznania wniosku o przywrócenie posiadania, jeżeli ono nie nastąpiło w trybie art. 19, właściwy jest sąd grodzki miejsca, w którym znajduje się opuszczony majątek.

2. Postępowanie toczy się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli przepisy niniejszego dekretu nie stanowią inaczey.

Art. 21. 1. Sąd grodzki po otrzymaniu wniosku o przywrócenie posiadania niezwłocznie podaje o tym do wiadomości przez wywieszenie zawiadomienia w lokalu sądu, wyznaczając jednocześnie termin rozprawy ustnej.

2. Sąd wezwie na rozprawę: wnioskodawców, właściwy okręgowy urząd likwidacyjny, władze lub organizację gospodarczą, pod której zarządem majątek się znajduje, oraz osoby, które zgłosiły do majątku swoje prawa lub znajdują się w jego posiadaniu. W sprawach o nieruchomości ziemskie zamiast okręgowego urzędu likwidacyjnego należy wezwać powiatowy urząd ziemski. Do zastępstwa sądowego praw i interesów okręgowych urzędów likwidacyjnych oraz władz, urzędów, przedsiębiorstw i instytucyj państwowych, pod których zarządem majątek się znajduje, powołana jest Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej na zasadzie ogólnie obowiązujących przepisów o działalności Prokuraturii Generalnej.

3. Jeżeli z wnioskiem o przywrócenie posiadania występują osoby wymienione w art. 16 ust. 1, zarzut, że inne osoby mają równe lub lepsze prawa do posiadania, może być podniesiony wyłącznie przez osoby, roszcujące sobie takie prawa.

Art. 22. 1. Nie może być przywrócone posiadanie majątku opuszczonego, który podlega przejściu przez Państwo na własność stosownie do przepisów ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejściu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 17).

2. Co do przedsiębiorstw, które z mocy przepisów ustawy powołanej w ust. 1 mogą być przejęte przez Państwo na własność, władza lub instytucja bezpośrednio podległa ministerstwu, pod której zarządem przedsiębiorstwo się znajduje, może najdalej do dnia 31 grudnia 1946 r. zgłosić zarzut, że przedsiębiorstwo podlega przejściu przez Państwo na własność.

3. W razie zgłoszenia takiego zarzutu sąd zawiesi postępowanie.

4. Sąd na żądanie wnioskodawcy podejmuje dalsze postępowanie w przypadku rozstrzygnięcia sprawy o przejęcie przedsiębiorstwa przez Państwo na własność lub w przypadku nieprzejęcia go przez Państwo na własność do dnia 31 grudnia 1946 r.

Art. 23. 1. Sąd zarządza takie postępowanie dowodowe, jakie uzna za wskazane, oraz przeprowadza z urzędu wszelkie dowody, jakie okażą się konieczne dla wyjaśnienia sprawy.

2. W braku dokumentów, wymaganych przez obowiązujące przepisy prawa cywilnego, sąd ustala odnośne okoliczności wszelkimi dowodami, w szczególności w drodze dowodu ze świadków oraz przesłuchania stron.

3. Sąd nie jest związany w zakresie postępowania, wymienionego w niniejszym artykule, wnioskami i oświadczeniami stron.

Art. 24. 1. W postanowieniu rozstrzygającym sprawę sąd orzeka, czy, komu i odnośnie jakiego majątku przywraca posiadanie.

2. Postanowienie sądu co do majątku, znajdującego się pod zarządem państwowym lub zarządem innych osób prawnych prawa publicznego, nie ulega natychmiastowemu wykonaniu.

Art. 25. Zażalenia na postanowienia uwzględniające lub oddalające wnioski o przywrócenie posiadania rozpoznaje sąd okręgowy na rozprawie.

Art. 26. Sprawy o przywrócenie posiadania winny być traktowane jako pilne i terminy rozpraw w tych sprawach winny być wyznaczone poza kolejnością.

Art. 27. W sprawach o przywrócenie posiadania kasacja nie służy.

Art. 28. 1. Od wniosków o przywrócenie posiadania oraz od zażeń na postanowienia

rozstrzygające sprawy w rzeczy samej pobiera się 1/10 wpisu stosunkowego od wartości majątku, będącego przedmiotem sprawy. Od zażeń na inne postanowienia pobiera się 1/20 wpisu stosunkowego. Poza tym stosuje się odpowiednio przepisy o kosztach sądowych.

2. Przepisy o wynagrodzeniu za prowadzenie sprawy nie mają zastosowania.

Art. 29. Do wykonania postanowień sądu w sprawach, przewidzianych niniejszym dekretem, stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 30. 1. W razie zgłoszenia w toku postępowania roszczeń z tytułu nakładów sąd orzeka przywrócenie posiadania, a co do tych roszczeń bądź oznacza wysokość i sposób ich zapłaty zgodnie z warunkami ugody, bądź w braku takiej ugody odsyła strony na drogę sporu.

2. W stosunku do Skarbu Państwa, przedsiębiorstw i instytucyj państwowych oraz osób prawnych prawa publicznego przywrócenie posiadania może nastąpić tylko za dostatecznym zabezpieczeniem należności żądanych z tytułu nakładów, w stosunku zaś do innych osób sąd nakaze zabezpieczenie, jeżeli to jest niezbędne dla uchronienia strony od niebezpieczeństwa utraty takich roszczeń.

Art. 31. Prawomocne postanowienie sądu o przywróceniu posiadania nieruchomości, mającej urzędzoną księgę hipoteczną (gruntową), lub innych praw hipotekowanych ulega ujawnieniu, jeżeli osoba, na rzecz której orzeczono przywrócenie posiadania, nie jest wpisany właścicielem nieruchomości, a jeżeli chodzi o inne prawa hipotekowane, gdy prawa te nie są w tej księdze na jej rzecz zastrzeżone. Prawomocne postanowienie sądu o przywróceniu posiadania zarejestrowanego przedsiębiorstwa ulega ujawnieniu we właściwym rejestrze handlowym.

Art. 32. 1. Prawomocne postanowienie w przedmiocie przywrócenia posiadania nie przesądza prawa własności majątku.

2. Do czasu ustalenia tytułu własności majątku mogą inne osoby, mające równe lub lepsze prawa, żądać zmiany postanowienia w przedmiocie przywrócenia posiadania w trybie ustalonym w art. 20.

Art. 33. 1. Osoby, którym przywrócono posiadanie, nabywają tytuł własności majątków przez przedawnienie (zasiedzenie) 10-letnie, jeżeli poprzednio już tego tytułu do majątku nie posiadały lub następnie go nie nabyły.

2. Bieg terminu przedawnienia liczy się od dnia uprawomocnienia się postanowienia o przywróceniu posiadania.

3. Na żądanie osoby interesowanej sąd grodzki miejsca położenia majątku stwierdza nabycie tytułu własności w drodze postępowania niespornego. Postanowienie sądu stanowi tytuł do przepisania prawa własności lub innych praw hipotekowanych w księdze hipotecznej (gruntowej).

Art. 34. 1. Skarb Państwa i związki samorządu terytorialnego nabywają przez przedawnienie (zasiedzenie) tytuł własności majątków opuszczonych:

a) co do nieruchomości z upływem lat 10,

b) co do ruchomości z upływem lat 5, licząc w obu przypadkach od końca roku kalendarzowego, w którym wojna została ukończona.

2. Roszczenia o zwrot dochodów, pobranych z majątków opuszczonych, przedawniają się z upływem lat 5, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym zostały pobrane.

3. Majątek opuszczony, oddany w zarząd i użytkowanie instytucjom i organizacjom wymienionym w art. 12 ust. 2, przechodzi na ich własność, jeżeli bezpośrednio przed upływem terminów przedawnienia (zasiedzenia), wskazanych w ust. 1, znajdował się w ich posiadaniu co najmniej przez lat 8, jeżeli chodzi o nieruchomości, a co najmniej przez lat 3, jeśli chodzi o ruchomości.

Dział IV.

Przepisy przejściowe.

Art. 35. Postanowienie sądowe, odmawiające przywrócenia posiadania majątku, a wydane na podstawie art. 25 ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o majątkach opuszczonych i porzuconych (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 97) i art. 24 dekretu z dnia 2 marca 1945 r. o majątkach opuszczonych i porzuconych (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 45), nie tamuje przywrócenia posiadania majątku na podstawie przepisów niniejszego dekretu w trybie art. 20.

Art. 36. Przepisy niniejszego dekretu stosuje się również do spraw toczących się przed sądami lub urzędami, a w dniu wejścia w życie niniejszego dekretu jeszcze nie rozstrzygniętych oraz do wykonania postanowień, zapadłych przed dniem wejścia w życie niniejszego dekretu.

Art. 37. 1. Minister Skarbu określi sposób likwidacji urzędów Tymczasowego Zarządu Państwowego.

2. Urzędy likwidacyjne przejmą wszelkie prawa i obowiązki urzędów Tymczasowego Zarządu Państwowego w granicach swojego zakresu działania, określonego przepisami niniejszego dekretu.

Art. 38. 1. Wykreślone na mocy art. 8 ust. 1 dekretu z dnia 6 czerwca 1945 r. o mocy obowiązującej orzeczeń sądowych, wydanych w okresie okupacji niemieckiej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 151), wpisy hipoteczne i rejestrowe, dotyczące majątków przechodzących na podstawie art. 2 ust. 1 i 4 niniejszego dekretu na rzecz Skarbu Państwa i osób prawnych prawa publicznego, ulegają przywróceniu, a wpisy takie dotychczas niewykreślone nie ulegają wykreśleniu.

2. Prawa Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego, do których odnoszą się wpisy, wskazane w ust. 1, podlegają ujawnieniu w księdze hipotecznej (gruntowej) lub wpisowi do rejestru handlowego na wniosek właściwego okręgowego urzędu likwidacyjnego.

Dział V.

Przepisy końcowe.

Art. 39. Przepisy niniejszego dekretu nie naruszają postanowień dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej w brzmieniu obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 13), dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. R. P. Nr 15, poz. 82), ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 17), ani innych przepisów prawa, na podstawie których Państwo może dokonać wywłaszczenia majątku, ustanowić przymusowy zarząd lub wprowadzić inne ograniczenia prawa własności lub posiadania.

Art. 40. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów oraz właściwym ministrom, każdemu w jego zakresie działania.

Art. 41. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 6 maja 1945 r. o

majątkach opuszczonych i porzuconych (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 97), zmieniona ustawą z dnia 23 lipca 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 179).

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Obrony Narodowej:

Michał Żymierski
Marszałek Polski

w/z Minister Spraw Zagranicznych:

Zygmunt Modzelewski

w/z Minister Administracji Publicznej:

Aleksander Żaruk-Michalski

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Oświaty:

Czesław Wycech

Minister Bezpieczeństwa Publicznego:

Stanisław Radkiewicz

w/z Minister Ziemi Odzyskanych:

Jan Wasilowski

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

Jan Stańczyk

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

Stanisław Mikołajczyk

w/z Minister Zdrowia:

Jerzy Morzycki

Minister Przemysłu:

Hilary Minc

Minister Apropowizacji i Handlu:

Jerzy Sztachelski

Minister Poczty i Telegrafów:

Tadeusz Kapeliński

w/z Minister Komunikacji:

Zygmunt Balicki

w/z Minister Kultury i Sztuki:

Leon Kruczkowski

Minister Sprawiedliwości:

Henryk Świątkowski

w/z Minister Odbudowy:

Juliusz Żakowski

Minister Informacji i Propagandy:

Stefan Matuszewski

Minister Żeglugii i Handlu Zagranicznego:

Stefan Jędrychowski

Minister Leśnictwa:

Stanisław Tkaczow